

Sygn. akt III AUa 1552/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz (spr.) SSA Bożena Grubba
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2017 r. w Gdańsku

sprawy R. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji R. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 czerwca 2016 r., sygn. akt VI U 3413/15

I. oddala apelację

II. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bydgoszczy pełnomocnikowi z urzędu radcy prawnemu J. M. kwotę 450,00 (czterysta pięćdziesiąt00/100) złotych powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej za II instancję.

SSA Bożena Grubba SSA Maciej Piankowski SSA Grażyna Horbulewicz

Sygn. akt III AUa1552/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 października 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił R. R. przeliczenia świadczenia emerytalnego na podstawie art. 110 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albowiem ubezpieczona nie przedstawiła wynagrodzeń po przyznaniu świadczenia.

Decyzją z dnia 3 grudnia 2015 r. pozwany odmówił wnioskodawczyni przeliczenia emerytury na podstawie art. 110 a ustawy emerytalnej z uwagi na pobieranie przez nią emerytury na podstawie art. 26 ustawy

Ubezpieczona złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przeliczenie świadczenia zgodnie z wnioskiem z dnia 7 września 2015 r. na podstawie art. 110 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odwołująca argumentowała, że pracowała i opłacała składki emerytalno rentowe, w wysokości powyżej 250% podstawy wymiaru. Jednocześnie nie zgodziła się z twierdzeniem, że przeliczenie ma zastosowanie tylko do emerytur przyznanych na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej. Ograniczenie takie nie wynika z treści art. 110a.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie i przyznał od Skarbu Państwa pełnomocnikowi wnioskodawczyni kwotę 180 złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, że R. R. od dnia 18 września 2004 r. jest uprawniona do emerytury. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury pozwany przyjął podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1999 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 299,06% i został ograniczony do 250 %.

W dniu 1 lipca 2011 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie emerytury po osiągnięciu wieku 60 lat.

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2011 r. pozwany przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 r. na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury.

W przedmiotowej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczonej przysługuje prawo do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury w myśl art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Odwołująca w związku z nowelizacją i wprowadzeniem art. 110 a, ustawy wniosła o ponowne przeliczenie emerytury w oparciu o osiągnięte wynagrodzenie za lata pracy, które znacznie przekraczało 250% wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury.

Analizując trafność żądania ubezpieczonej Sąd zważył, iż zgodnie z treścią art. 110 a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%. Ustalenie wysokości emerytury zgodnie z powołanym przepisem może nastąpić tylko raz (ust. 2).

Z treści cytowanego przepisu wynika, że wysokość emerytury podlega jednorazowemu ponownemu ustaleniu od podstawy wymiaru emerytury przeliczonej w myśl art. 110a ustawy emerytalnej, gdy zostaną spełnione łącznie następujące warunki: do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przypadającą w całości lub w części po przyznaniu emerytury, tj. z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury od przeliczonej podstawy wymiaru, lub dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał on ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury; nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy jest wyższy niż 250%.

Sąd ustalił, że przyznana ostatnio ubezpieczonej emerytura została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej i stanowi ona równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia, na którą składają się: kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Analiza treści art. 110 a ustawy o emeryturach i rentach prowadzi - zdaniem Sądu Okręgowego - do wniosku, że ma ona zastosowanie wobec emerytur naliczonych zgodnie z zasadami określonymi w art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis art. 110 a odnosi się do tzw. części socjalnej emerytury, tj. 24% kwoty bazowej, która stanowi część składową emerytury ustalanej na podstawie art. 53 omawianej ustawy, a brak takiego elementu składowego w konstrukcji emerytury przyznawanej zgodnie z przepisem wyrażonym w art. 26 ustawy emerytalnej. Emeryturę kapitałową (art. 26) wylicza się według zgromadzonego przez ubezpieczonego na koncie kapitału początkowego. Przy tej emeryturze nie ma mowy o podstawie wymiaru, części socjalnej, albowiem nie ma ona tych składników. Emerytura ta jest waloryzowana w odmienny sposób. Maksymalny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do obliczenia emerytury wynosi z mocy ustawy 250 % i taki wskaźnik organ rentowy prawidłowo zastosował przy jej wyliczeniu.

Ograniczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru zarzucono wprawdzie niekonstytucyjność jednak w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2005 r., P 13/04 (OTK-A 2005, nr 9, poz. 102) uznano art. 15 ust. 5 za zgodny z Konstytucją RP. Trafności tego uznania nie podważał również Sąd Najwyższy (por. wyrok z dnia 15 października 2007 r., II UK 9/07, OSNPUSiSP 2008, nr 23-24, poz. 362).

Mając na uwadze powyższe Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie § 15 w zw. z § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od wyroku wywiodła wnioskodawczyni zaskarżając go w punkcie 1 i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że odwołującej się nie przysługuje prawo do ponownego przeliczenia emerytury powyżej granicy 250% podstawy wymiaru.

Wobec powyższego ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z wnioskiem z dnia 7 września 2015 r. oraz przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu.

W uzasadnieniu apelująca podniosła, że zarówno zaskarżony wyrok, jak i poprzedzająca go decyzja ograniczyły wnioskodawczyni możliwość przeliczenia składki do granicy 250 % mimo, że opłacała składki dużo wyższe. Tym samym, zaskarżony wyrok jest dla odwołującej niesprawiedliwy i godzi w elementarną zasadę sprawiedliwości społecznej.

Powołane przez Sąd wyroki Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego wydane zostały odpowiedni w 2005 r. i 2007 r., dlatego nie mogą odnosić się do treści art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bowiem wszedł on w życie dopiero z dniem 1 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia możliwości ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonej na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887).

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając, jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Tytułem wstępu przypomnieć należy, że decyzjami z dnia 7 października 2015 r. i z dnia 3 grudnia 2015 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do ponownego obliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd I instancji uznając trafność decyzji pozwanego wskazał, że zgodnie z art. 110 ustawy wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15 ustawy, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadających w części lub w całości po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Nadto, stosownie do treści art. 110a powołanej ustawy wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego, przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy, niż 250%. Z mocy art. 110a ust. 2 tej ustawy, ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1, może nastąpić tylko raz. Przepis art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej przewiduje, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, zwany dalej wwpw, nie może być wyższy, niż 250%.

Przekładając powyższe rozważania prawne na grunt analizowanej sprawy, Sąd zaznaczył, że przyznana ostatnio ubezpieczonej emerytura została obliczona przy uwzględnieniu treści art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i stanowi ona równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy jej obliczenia (art. 25) przez średnie dalsze trwanie życia (ŚDTŻ) dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, ustalone wspólnie dla kobiet i mężczyzn wyrażone w miesiącach. Podstawą obliczenia jest kwota: 1) zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego, 2) zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalanego dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy (kwota tzw. hipotetycznej emerytury na dzień 1 stycznia 1999 r.) oraz 3) środków zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 40a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepis art. 110 a - w zakresie możliwości przeliczenia świadczenia - odnosi się do tzw. części socjalnej emerytury, tj. 24% kwoty bazowej, która stanowi część składową emerytury ustalaną na podstawie art. 53 ustawy emerytalno - rentowej. W konstrukcji emerytury przyznawanej zgodnie z przepisem art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS brak jest wskazanego elementu składowego, co oznacza, iż nie ma możliwości dokonania przeliczenia świadczenia w oparciu o regulację art. 110a. Obliczenie emerytury kapitałowej (art. 26) następuje przy uwzględnieniu zgromadzonego przez ubezpieczonego na koncie kapitału początkowego. Przy obliczaniu tego rodzaju świadczenia nie zostały wskazane takie elementy, jak podstawa wymiaru lub część socjalna, albowiem - co wynika wprost z przepisów powołanej ustawy - nie zawiera ono tych składników. Emerytura ta jest waloryzowana w odmienny sposób. Maksymalny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do obliczenia emerytury wynosi z mocy ustawy - jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy - 250 % i taki wskaźnik organ rentowy prawidłowo zastosował przy obliczaniu świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni.

Mając na uwadze powyższe, dzieląc stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację wnioskodawczyni za niezasadną, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na mocy § 8 pkt 3 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu – punkt 2 wyroku.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Maciej Piankowski SSA Bożena Grubba